

MA diszciplináris történelem szak záróvizsga tételei.¹

„A” tételek²

az ókortól napjainkig, különös tekintettel a hallgató által választott korszakra

1. A hatalom forrásai, politikai struktúrák, az uralmi formák és hatalmi technikák jellemzői.
2. Az állam szerepe a gazdaság és társadalom irányításában. A pénzgazdálkodás jelentősége a társadalom működőképességének és fejlődésének biztosításában.
3. A társadalmi hierarchia jellemzői, különböző társadalmi rétegek szerepe, együttműködése a társadalmi stabilitás biztosítása érdekében.
4. A város mint társadalmi-gazdasági jelenség.
5. Együttélés a környezettel: anyagi erőforrások és felhasználásuk módja a történeti korokban.
6. A hadsereg és a politika viszonyának változásai.
7. A történelemkutatás mint tudományos tevékenység általános tudományelméleti és filozófiai alapjai.
8. Az egyes korszakok jellemző írott, tárgyi és egyéb forrásai, illetve azok felhasználási módszerei. A társtudományok módszertani impulzusai.

„B” tételek³

Ókor-középkor specializáció

Ókori Kelet

1. Az ókori Egyiptom és Mezopotámia történetének kronológiai megközelítései, problémái.
2. Vallás, kultuszok, kultúra az ókori Egyiptomban és Mezopotámiában.
3. A későókori Közel-Kelet története, iráni birodalmak: a Párthus Birodalom és Szászánida Birodalom korában a Kr. e. 3. és a Kr. u. 7. század között.

Klasszikus antikvitás – görög-római történelem

4. A görög és a római történetírás jellemzői, témái, alkotói, történelemszemlélete.
5. A kereszténység és a Római Birodalom viszonya.
6. Városok kialakulása és fejlődése Hellaszban és Itáliában a Kr. e. 9-6. században.
7. A Római Birodalom városai és közigazgatás.
8. A görög és a római hadviselés jellemzői.

¹ Érvényes 2021 szeptemberétől.

² Minden hallgató az „A” tételsorból egy záróvizsga kérdést húz.

³ A „B” tételsorból a hallgató az általa választott specializáció tárgyköreiből a szakdolgozat témája szerinti korszak kérdéseiből egy tételt húz.

Középkor

1. A romano-barbár királyságok a kora középkorban.
2. A társadalom változásai Nyugat-Európában a IX-XIII. században.
3. A késő középkor válságtünetei. Gazdaság és társadalom a XIV-XV. századi Nyugat-Európában.
4. Dinasztikus politika, Közép-Európa fejlődése a Baltikumtól az Adriáig.
5. A középkori magyar királyság létrejötte: gazdasági, társadalmi és kulturális változások a X-XI. században.
6. Társadalmi és politikai átalakulás Magyarországon a XIII-XIV. században.
7. Magyarország és az Oszmán Birodalom terjeszkedése: Nikápolytól Mohácsig.
8. Kultúra és művelődés Mátyás és a Jagellók korában. (Szerzetesrendek, oktatás, egyetemek Európában.)

Politika, társadalom, hadtörténet a koraújkortól napjainkig – integráció és konfliktusok specializáció

Kora újkor

1. Világkereskedelem és kontinentális gazdasági élet. Vidék és városok. Európa regionális szerkezetváltozásai és a gazdasági élet átrendeződésének főbb vonulatai a 16–18. században.
2. Protestáns konfesszionalizáció és katolikus megújulás: főbb jellemzők, csomópontok.
3. Regularitás, tömeghadseregek, technikai változások, logisztika. Európai konfliktustípusok és a hadügyi forradalom modellje és annak demográfiai, gazdasági és politikai háttere a kora újkori Európában.
4. Két világrend ütközése. Európa és az Oszmán Birodalom politikai, katonai és szellemi konfrontációja és annak katonai és gazdasági vonatkozásai, különös tekintettel a 17. századi nemzetközi törökellenes összefogásra és a 18. század eleji török háborúkra.
5. Átértékelés, forrásfeltárás, katonai szerepvállalás Mohácstól a 18. század végi törökellenes háborúig: jeles katonai személyiségek: Zrínyi Miklóstól, Montecuccolin, Marsiglin, Miksa Emánuelen, Savoyai Jenőn, Lotaringiai Károlyon, Pálffy Jánoson át Hadik Andrásig.
6. Függőség vagy önállóság? A protestáns erdélyi fejedelemség és jelentősége a kora újkorban a speyeri egyezménytől a Rákóczi-szabadságharc végéig: politikai mozgástér, a belső fejlődés lehetőségei és a protestáns művelődés főbb vonulatai.
7. Rendiség és Habsburg központosítás. Politikai, katonai konfliktusok és berendezkedési tervek Magyarországon a 17. század első felétől a 18. század első harmadáig.

8. Magyarország a 18. századi felvilágosult abszolutista Habsburg Birodalomban. Népeségi, etnikai és társadalmi folyamatok, gazdasági reformok, a politikai mozgástér, oktatás-, művelődéstörténet a legújabb kutatások tükrében.

Újkor (1789/1790 - 1918)

1. A hadművészet fejlődése a francia forradalomtól az I. világháború végéig.
2. Forradalmak és restaurációk a 19. században. (1789-1849)
3. Birodalmak és nemzetállamok. (1849-1914)
4. Az ipari forradalom társadalmi és gazdasági hatásai Európában.
5. Konfliktusok és kompromisszumok a Habsburg-magyar kapcsolatokban. (1790-1867)
6. Nemzetállami és nemzetiségi törekvések Magyarországon. (1790-1914)
7. Megkésetttség és felzárkózás a magyar gazdaságban. (1848-1914)
8. Az elitkultúrától a tömegkultúráig – magyar művelődési folyamatok a nyelvújítástól a századelőig.

Jelenkor

1. A versailles-i békerendszer Európája, új államok, a nemzetiségi kérdés.
2. Politikai eszmék és ideológiák a 20. században. (fasizmus-nácizmus, marxizmus-leninizmus, konzervativizmus és liberalizmus.) Totalitárius diktatúrák Európában: a nemzeti szocializmus és a szovjet szocializmus.
3. A trianoni békediktátum társadalmi, politikai, gazdasági és katonai hatásai. A Magyar Királyság helyzete Közép-Európában a területi visszacsatolások és a második világháború időszakában.
4. Európa szövetségi rendszerei az első világháborútól a második világháború végéig. (Kisantant, Balkán-antant, Berlin-Róma tengely stb.)
5. A hadművészet két világháború közötti fejlődése. A második világháború fő hadszínterei, hadjáratai. Magyarország, mint hadszíntér jelentősége. Egy magyarországi csata rövid ismertetése.
6. Nagyhatalmi versengés a világ- és az európai hegemonia megszerzéséért. A hidegháború időszakát meghatározó politikai, katonai és gazdasági szervezetek és szerepük. (ENSZ, NATO, VSZ, EBEÉ, EBESZ, EGK, KGST, NYEU-EU stb.)
7. Magyarország és Európa szovjetek által megszállt részének szovjetizálása, a kommunista diktatúrák létrehozása. A szocialista rendszerek ideológiai, politikai, társadalmi, gazdasági jellemzői.
8. A szovjet függőség megszüntetéséért, a diktatúra lebontásáért Magyarországon és a többi szocialista országban folytatott politikai és fegyveres küzdelmek fő jellemzői, a szocialista rendszerek lebontása, megszűnése Európában.